



07.02.2011

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
2010/03370-7 008

Dato
28.02.2011

Høring - etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling

Politidirektoratet viser til Justisdepartementets høringsbrev datert 1. desember 2010 vedlagt høringsnotat om etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for varetektsfengsling.

Direktoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikter. Vi har mottatt svar fra Agder, Rogaland, Hordaland, Asker og Bærum, Romerike og Gudbrandsdal politidistrikter. Uttalelsene er vedlagt dette brevet.

Politidistriktenes erfaringer med utvidet fremstillingsfrist:

Samtlige politidistrikter har positive erfaringer med den utvidede fremstillingsfristen og anbefaler at denne videreføres. Det fremgår av distriktenes uttalelser at de aller fleste pågrepne fremstilles en dag eller to etter pågripelsen, men at det i større og mer kompliserte saker er nødvendig å bruke en dag ekstra på å få avklart fengslingsspørsmålet. Romerike politidistrikt uttaler bl.a. følgende:

"I større bevisforspillelssaker, gjerne med flere pågrepne, har den tredje dagen ofte vist seg å være avgjørende for om resultatet blir løslatelse eller fremstilling. Det antas at det vil være behov for langt flere fremstillinger i denne type saker hvis denne avgjørelsen må tas etter to dager fordi etterforskningen ikke har kommet langt nok."

Agder politidistrikt trekker frem endringen i kriminalitetsutviklingen som støtte for å opprettholde dagens ordning med utvidet fremstillingsfrist:

"Det skal ellers pekes på at kriminalitetsutviklingen som kjent har endret seg relativt dramatisk siden fremstillingsfristen ble foreslått endret i 2002. Av den grunn savnes det en omtale av denne utviklingen i høringsnotatet idet vi mener at dagens kriminalitetsbilde må tillegges vesentlig vekt i vurderingsgrunnlaget for de alternative forslagene som nå utredes. I de snart 9 årene som har gått siden bestemmelsen ble foreslått endret, har også kompleksiteten og alvorlighetsgraden i kriminalitetsbildet blitt vesentlig endret. Organiserte kriminelle miljøer fra Øst Europa, Afrika og Sør Amerika hadde ikke gjort seg gjeldende i nevneverdig grad da lovforlaget kom i 2002. I denne mellomliggende perioden har disse kriminelle gruppene på en

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

bekymringsfull måte utviklet seg til å bli en av de største utfordringene for norsk politi. Dette gjenspeiler seg også ved at våre disposisjoner i vesentlig grad har blitt påvirket av disse utviklingstrekkene.”

Videre peker Agder og Asker og Bærum politidistrikt på at det i et stort antall saker er behov for tolk i forbindelse med avhør av pågrepne utlendinger. Gjennomgående fører dette til vesentlige forsinkelser i etterforskningen.

Politidistriktene trekker videre frem at den utvidede fremstillingsfristen har ført til at sakene som bringes inn for domstolene er vesentlig bedre forberedt enn tidligere.

Politidirektoratet slutter seg etter dette til politidistriktenes syn på at den utvidede fremstillingsfristen bør videreføres.

Forholdet mellom fremstillingsfristen for varetektsfengsling og todøgnfristen for overføring fra politiarrest til fengsel.

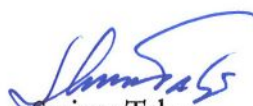
Politidistriktene understreker at det ikke er sammenheng mellom den utvidede fremstillingsfristen og bruk av politiarrest utover to døgn. Det pekes fra samtlige distrikter på at det er manglende fengselskapasitet som er årsaken til oversitting av todøgnfristen. En nedkorting av fremstillingsfristen vil ikke endre på dette. Vi deler Asker og Bærum politidistrikts oppfatning av problemstillingen når det uttales:

”Vi tror ikke at en innføring av todagersfrist for fremstilling vil føre til færre brudd på arrestforskriften § 3-1. En todagers fremstillingsfrist vil ikke generere flere fengslingsplasser, og det er tilgang på fengslingsplasser som etter vår oppfatning gjør at arrestforskriften § 3-1 brytes alt for ofte. Som nevnt ovenfor er vår erfaring at de aller fleste fremstillinger skjer før dag tre, og det har ikke hatt noen positiv effekt i forholdet til problemene knyttet til arrestforskriften § 3-1.”

Med hilsen



Vidar Refvik
ass. politidirektør



Steinar Talgø
seksjonssjef

Saksbehandler:
Unni Norum
Tlf: 23 36 42 86

Vedlegg:
6



POLITIET

MOTTATT
03 FEB 2011

6 Ho

POLITIDIREKTORATET	
03 FEB 2011	
Arkiv 08-13	Arkivkode 008
Saksnr 10/3370	Dok nr 3

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse
2010/03370

Vår referanse
2010/04945-3 515

Dato
31.01.2011

Høring - etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling

Det vises til departementets høringsnotat av desember 2010.

Innledningsvis bemerkes at Romerike politidistrikt kan slutte seg til Oslo og Nedre Buskeruds fremstilling av hvordan 72-timers-regelen har påvirket distriktets fengslingspraksis, jfr. s. 24 nederst. Vårt distrikt har i hovedsak de samme erfaringer.

Videre bemerkes at statistikk ikke er benyttet i vårt høringssvar, men er basert på den praktiske hverdag og påtalejuristenes erfaringer med reglene.

Det er bedt om vårt syn på hvorvidt det variable fristkravet om fremstilling snarest mulig overholdes. For at kravet skal imøtekommes er det avgjørende at alle ledd under etterforskningen er oppmerksom på fristen slik at fremdriften og "trykket" holdes oppe. Vår gjennomgående erfaring er at dette gjøres og at det tilhører sjeldenheten at fremstillingen blir utsatt uten tungtveiende grunn. Fengslinger i unndragelsessaker foretas nesten uten unntak påfølgende virkedag (svært praktisk ved dette distrikt på grunn av Oslo Lufthavn Gardermoen) og dette er også den store hovedregel ved gjentakelsessaker. I bevisforspillelsessaker er det flere eksempler på at man har benyttet fristen ut, men resultatet av dette har i mange tilfelle vært løslatelse fordi bevisene i mellomtiden er sikret på en forsvarlig måte slik at man således unngår varetektsfengsling. I bevisforspillelsessaker der man på et tidlig tidspunkt forstår at man ikke vil klare seg innenfor tredagersfristen, foretas fremstilling så raskt som mulig.

I større bevisforspillelsessaker, gjerne med flere pågrepne, har den tredje dagen ofte vist seg å være avgjørende for om resultatet blir løslatelse eller fremstilling. Det antas at det vil være behov for langt flere fremstillinger i denne type saker hvis denne avgjørelsen må tas etter to dager fordi etterforskningen ikke har kommet langt nok.

En leser høringsnotatet slik at det anses som en svakhet at fremstillingsfristen ikke sammenfaller med todøgnfristen for overføring fra politiarrest til fengsel. Vårt politidistrikt sliter daglig med å få varetektsplasser. Dette gjelder både i forhold til todøgnfristen og etter rettens kjennelse. Det arbeides kontinuerlig fra politiets side for å

Romerike politidistrikt

skaffe plasser, men vi opplever ofte at utgangspunktet i forskrift om bruken av politiarrest § 3-1 ikke overholdes. Dette er likevel en annen problemstilling enn fremstillingsfristen og inntrykket er ikke at **todøgnfristen brukes som noen hvilepute for å utsette fremstilling.** Vår erfaring er at todøgnfristen i forskriften i alle ledd oppfattes som klart forskjellig fra tredøgnfristen for fremstilling og ikke isolert sett kan begrunne en reduksjon til to dager også for fremstillingsfristen.

Det er enighet om at hensynet til den pågrepne må tillegges stor vekt og det anføres fra vår side at dette ivaretas i vel så stor grad med dagens regler fordi man unngår unødvendige fremstillinger eller oppnår kortere fengslingstid.

Det er vår klare oppfatning at dagens situasjon totalt sett, både for den pågrepne og for politiets arbeid og mulighet for effektivisering i initialfasen av etterforskningen vil være den beste løsning også i fremtiden. Romerike politidistrikt går derfor inn for at dagens regler videreføres.

Med hilsen

Kari Torkelsen
Kari Torkelsen
Visepolitimester

Ase Kjustad Eriksson
Åse Kjustad Eriksson
politiadvokat



POLITIET

MOTTATT

09 FEB 2011

GHO

POLITIDIREKTORATET	
09 FEB 2011	
Arkiv 08-13	Arkivkode 008
Saksnr. 10/3370	Dok.nr. 4

Politidirektoratet,
Postboks 8051 – Dep.,
0031 OSLO.

Deres referanse

Vår referanse
2010/01367-2 515

Dato
02.02.2011

Unntatt offentlighet:
Offl. 13.1 jf. fvl 13.1.2

Høring - etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling

Det vises til Deres oversendelse av 8. desember 2010, vedlagt høringsnotat fra Justisdepartementet.

Vi har gått igjennom høringsnotatet fra Justisdepartementet.

Vi har gode erfaringer lokalt med den utvidede fengslingsfristen. Vår erfaring er at den stort sett virker som forutsatt da fristen i straffeprosessloven ble endret i 2002. Det vises her til de erfaringer som andre politidistrikter har hatt og som er gjengitt i høringsnotatet.

Vi har lokalt ikke grunnlag for å hevde at den utvidede fengslingsfristen har ført til mer bruk av varetekt. Vi hadde en klar økning av bruk av varetekt i 2009, men det har vesentlig med mobile utenlandske vinningskriminelle å gjøre. Raskere og mer konsekvent inngripen overfor denne gruppen, blant annet ved bruk av varetekt, ville uansett utvidet fengslingsfrist ha ført til flere fengslinger. Lokalt har vi hatt færre pågripelser av utenlandske mobile vinningskriminelle i 2010.

At det har vært en betydelig økning i bruk av varetekt, særlig i 2010, mener en har lite eller intet med utvidelsen av fremstillingsfristen som skjedde i 2002.

Primært ønsker en sterkt dagens ordning videreført. Lokalt har det stort sett vært uproblematisk at fristen for overføring fra politiarrest til fengsel er kortere enn fristen for fremstilling for varetektfengsling. I de få tilfelle dette ikke har latt seg gjøre skyldes det mangel på varetektsplasser.

Dersom fristen for fremstilling skal kortes ned vil en anbefale mellomløsningen som Justisdepartementet foreslår – frist på to dager med mulighet for forlengelse med ytterligere ett døgn i forbindelse med søndager og helligdager og med fengslingsvakt på lørdager.

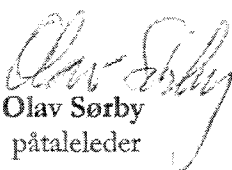
Gudbrandsdal politidistrikt

Retts- og påtaleenheten, besøk: Storgata 129
Post: Postboks 956, 2604 Lillehammer
Tlf: 61 05 30 00 Faks: 61 05 32 40
E-post: post.rets-paatale.gudbrandsdal@politiet.no

Org. nr.: 974 761 955
Bankgiro: 7694.05.05255

Med hilsen


Arne Hammersmark
politimester


Olav Sørby
påtaleleder

Saksbehandler:
Seniorrådgiver Svein
Opsahl



POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
2010/04505-2 539

Dato
14.02.2011

201003370 - Høring - etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling

Høringsnotatets punkt 4.4 – Departementets vurderinger før høringen

Departementet ber om redegjørelse for erfaringene med den utvidede fremstillingsfristen.

Politiet i Rogaland er av den oppfatning at løsningen med utvidet fremstillingsfrist har fungert etter intensjonene, og erfaringene herfra er utelukkende positive. En er herfra av den oppfatning at ordningen bør videreføres slik den er i dag.

Ordningen har medført at en i en rekke tilfeller får utført etterforskningsskritt iløpet av tiden i poliets varetekt at det ikke er nødvendig å begjære fengsling. Videre er det av betydning at en gjennom den utvidede fremstillingsfrist får bedre anledning til å forberede fengslingsbegjæringene for retten og på den måten gir retten en bedre vurderingsgrunnlag for sin avgjørelse av fengslingsspørsmålet.

Høringsnotatets punkt 4.5 – Utformingen av en eventuelt endret fristregel

Dersom en skal endre fristregelen til en ikke-absolutt frist på to dager / 48 timer, vil dette medføre behov for å endre domstolenes praksis med hensyn til lørdagsfengslinger.

En merker seg at departementet uttaler at utvidelsen av fremstillingsfristen førte til at man fikk på plass en ordning med fengslingsvakt på lørdagene. Domstolene i Rogaland politidistrikt har ikke innført en slik ordning.

Siden en allerede i dag som regel fremstiller innen to dager, er det neppe hensiktsmessig i å innføre en ikke-absolutt frist på to dager / 48 timer. Realiteten vil langt på vei bli den samme med dagens absolutte frist på tre dager / 72 timer.

Rogaland politidistrikt

Når det gjelder departementets uttrykte bekymring hva angår bruken av politiarrest i mer enn to døgn, så deler en herfra den bekymringen. Imidlertid er av den oppfatning at dette ikke har sammenheng med den utvidede fremstillingsfrist, men heller andre forhold som redegjort for av departementet, herunder særlig fengselskapasiteten.

Bjørn Andersen
Politiinspektør

Olav Veggeberg
politiinspektør



POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

Ders referanse
201003370

Vår referanse
201100231-2

Dato
22.02.2011

HØRING – ETTERKONTROLL AV FREMSTILLINGSFRISTEN FOR FENGSLING

Det vises til Justisdepartementets høringsbrev av desember 2010.

Politimesteren i Agder har følgende synspunkter til Lovavdelingens høringsnotat:

Fremstillingsfristen i straffeprosessloven § 183, som ble endret i juni 2002 med ikrafttredelse 1.juli 2006, har etter det vi har erfart fungert i tråd med de forutsetningene som lå til grunn for endringen. Vi har sett at bevissikringen i våre varetektsaker har blitt fullført i et betydelig større antall saker enn tidligere når fremstillingsfristen var på ett døgn. Vår oppfatning er at dette samlet sett har ført til en nedjustering av antallet saker som ellers ville blitt fulgt opp med fremstillinger for fengsling. Den andre positive siden av dette er at antallet oppklaringer har økt i de mer komplekse sakene hvor vi har foretar pågripelser idet vi med dagens frist har hatt bedre tid til få fremskaffet vesentlige bevis for de videre valgene etter at vi har foretatt pågripelser. . Likeledes har den utvidede fristen ført til en bedre strategisk styring av etterforsknings-innsatsen i den krevende initialfasen.

Gjennom den utvidede fremstillingsfristen har vi også klart å øke antallet tilståelsessaker hvor vi også har kunnet kombinere våre fengslingsanmodninger med pådømmelser i en del saker som en konsekvens av at vi har fått frem flere tilståelser. Dette gjelder ikke minst i saker mot relativt aktive gjengangere. Dette ville ikke vært mulig uten en ytre fremstillingsfrist på 3 dager. Det er heller ikke uvanlig at den fristen vi har i dag gir oss armrom for å få utløst tilståelser i andre saker som vi ellers ikke ville fått oppklart med kortere frister.

Det er ikke uvanlig at det i grovere voldssaker, voldtektssaker, i saker hvor det gjøres større narkotikabeslag m.m., foreligger betydelige utfordringer i initialfasen for å få konsentrert etterforskningen inn mot de "riktige" kandidatene. Et vesentlig tema i etterforskningen er å få kartlagt hvor sentral en eller flere pågrepne personer har vært i forhold til forbrytelsen(e) som etterforskes, om det er gitt opplysninger til politiet som kaster mistanke som ikke viser seg å være korrekt, om en eller flere pågrepne kan ha kommet til i ettertid uten å ha vært strafferettslig involvert mv. Etter at fremstillingsfristen ble utvidet i 2002 har vi i en rekke

mer alvorlige saker sett en heving av kvalitetssikringen i denne tidlige bevissikringsfasen. Hadde fristen vært kortere ville denne muligheten vært betydelig innsnevret og da ville vi ikke på samme måte vært i stand til å sortere mistanken i komplekse saker i forkant av fremstillingsfristen. Dette rettsikkerhetsperspektivet svekkes dersom politiet gis kortere frist enn i dag.

Under lovutredningen som førte til utvidelsen i 2002, ble det pekt på faren for at en lengre frist kunne virke som en sovepute tempomessig, at politiet kunne komme til å holde pågrepne personer for lenge i arresten for å "mørne" dem osv. En slik uheldig sideutvikling vil vi påstå at utvidelsen ikke har ført til. I dag sliter politiet i større grad enn tidligere med å kunne opprettholde ressursene som medgår til etterforskning av pågrepne personer. I tillegg har vi generelt sett måttet prioritere sterkere enn før saker som kan være aktuelle for varetektsfremstillinger grunnet manglende fengselsplasser. Da blir det heller ikke rom for å "misbruke" den utvidede fullmakten.

Det skal ellers pekes på at kriminalitetsutviklingen som kjent har endret seg relativt dramatisk siden fremstillingsfristen ble foreslått endret i 2002. Av den grunn savnes det en omtale av denne utviklingen i høringsnotatet idet vi mener at dagens kriminalitetsbilde må tillegges vesentlig vekt i vurderingsgrunnlaget for de alternative forslagene som nå utredes. I de snart 9 årene som har gått siden bestemmelsen ble foreslått endret, har også kompleksiteten og alvorlighetsgraden i kriminalitetsbildet blitt vesentlig endret. Organiserte kriminelle miljøer fra Øst Europa, Afrika og Sør Amerika hadde ikke gjort seg gjeldende i nevneverdig grad da lovforlaget kom i 2002. I denne mellomliggende perioden har disse kriminelle gruppene på en bekymringsfull måte utviklet seg til å bli en av de største utfordringene for norsk politi. Dette gjenspeiler seg også ved at våre disposisjoner i vesentlig grad har blitt påvirket av disse utviklingstrekkene.

I tillegg har både MC-kriminaliteten og den organiserte narkotikaomsetningen fått et helt annet ståsted etter at fremstillingsfristen ble utvidet. Den enkle vinningskriminaliteten har riktignok blitt redusert på landsbasis, men det hjelper lite når nedgangen her har blitt erstattet av det dramatiske innslaget av organisert vinningskriminalitet fra utenlandske mobile vinningskriminelle. En vesentlig andel av de som varetektsfengsles i dag er hjemmehørende i disse miljøene. Denne utviklingen fremgår ikke i det statistiske materialet som omtales i høringsbrevet når varetektsutviklingen etter 2002 omtales.

Etter vår mening gir kompleksiteten i kriminalitetsutfordringene i dag det viktigste argumentet for å beholde dagens fremstillingsfrist. Politiet sliter i betydelig grad med å kunne samordne ressursene både internt i distriktene og på distriktsnivå i vår innsats mot disse miljøene. Dersom en tenker seg å samordne 2 dagersfristen for arrestopphold med fremstillingsfristen, vil dette i sum føre til at vi i betydelig økt grad blir tvunget til å løslate pågrepne personer fra de organiserte kriminelle miljøene når vi i vår hendelsesstyrte hverdag skal gripe inn mot disse krevende miljøene.

Et annet viktig element som heller ikke er omtalt i høringsnotatet når det vurderes endringer i fremstillingsfristen, er bruken av tolker i politiavhør av pågrepne utlendinger. Gjennomgående fører dette til vesentlige forsinkelser i etterforskningen. En må også ta med seg at vi til stadighet har problemer med å få fremskaffet det vi trenger av tolketjenester i disse sakene. Det er heller ikke uvanlig at vi må hente tolker fra andre deler av landet når vi skal avhøre pågrepne utlendinger.

Det kan heller ikke overses i avveiningene at vi i dag sliter med en betydelig underkapasitet på varetektsiden og som ukentlig tvinger oss til å la være å fremstille kriminelle som er overmodne for fengsling eller til å ta andre ut av varetekt for å skaffe plass i de alvorligste sakene hvor vi ikke kan velge bort bruken av varetekt. Og det vil etter vår mening uansett føre galt av sted å endre fremstillingsfristen uten en betydelig oppjustering av varetektskapasiteten.

Agder politidistrikt

Kirsten Lindeberg

Arne Pedersen
Sjef felles kriminalenhet



POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 Oslo

MOTTATT
21 FEB 2011

610

POLITIDIREKTORATET	
21 FEB 2011	
Arkiv 08-13	Arkivkode 007
Saksnr 10/3370	Dok.nr 6

Deres referanse

Vår referanse
2010/04446-3 008

Dato
15.02.2011

Høring - Etterkontroll av utvidelse av fremstillingsfristen for fengsling

1. Innledning

Det vises til høringsnotat om etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling med høringsfrist 1.03.2011.

Hordaland politidistrikt er av den oppfatning at endringen i all hovedsak har vært positiv og kan ikke gi tilslutning til synspunktet om å korte ned fremstillingsfristen.

Det kan for øvrig synes som at forslaget om å redusere fristen i hovedsak er knyttet til praktiseringen av todagersfristen for overføring fra politiarrest til fengsel, og bekymringer knyttet til at denne fristen oversittes. Argumentasjonen på dette punkt er etter vår oppfatning ganske mangelfull og uten dekning i fremlagte data og spørreundersøkelse. Justisdepartementet er selvfølgelig oppmerksom på at denne fristen daglig oversittes – ikke pga. manglende vilje hos politiet – men fordi det ikke stilles fengselsplass til disposisjon. Argumentasjonen på dette punkt bærer preg av å være en ansvarsfraskrivelse og en avsporing i forhold til det som virkelig er et alvorlig problem, nemlig mangelen på varetektsplasser.

2. Nærmere kommentar knyttet til data framlagt i høringsnotatet

Som påpekt i høringsnotatet er det svært vanskelig å sammenligne tall fra år til år når det gjelder fengslingshyppighet, både fordi kriminalitetsutvikling og politiets etterforskningsinnsats vil kunne påvirke disse tallene. Det er imidlertid grunn til å påpeke at det de senere år har vært en økning i antallet utenlandske kriminelle som har blitt pågrepet og varetektsfengslet for organisert vinnings og narkotikakriminalitet. Det er for øvrig ingen grunn til å anta at denne kriminaliteten vil avta i de neste årene.

Hordaland politidistrikt

I Hordaland er vårt inntrykk, at det i flere saker unngås varetektsfengsling, fordi vi har bedre tid til å fremskaffe de nødvendige bevis, og således rydde bevisforspillelsesfaren av veien. Dette synes også å samsvare godt med den statistikk som er innhentet, jfr. tallene i tabell 2, 3 og 4 som ifølge høringsnotatet gir en "muligens (en) svak indikasjon på at man i noen grad oppnår formålet med utvidelsen av fremstillingsfristen. Tallene antyder at bruken av korte varetekter (mindre enn 15 dager) reduseres, og at de som sitter lenger i større grad overføres til soning".

Det er dessuten ikke tvilsomt at sakene er vesentlig bedre forberedt enn tidligere, slik at domstolen gjennomgående får en ryddigere og bedre opplyst sak å forholde seg til. Så vidt vi kan se, støttes denne oppfatningen av data innhentet i spørreundersøkelsen og av tabell 5 som viser at politiet har fått medhold i en større del av sine fengslingsbegjæringer.

Det bør også legges vesentlig vekt på at det ikke er noen av respondentene i undersøkelsen som mener det er blitt flere varetektsfengslinger pga. endringen. Tvert imot viser svarene at "i politiet mener 85 % at det er blitt noen eller klart færre varetektsfengslinger. Noe over 30 % av domstolene og forsvarerne mener det samme".

Samlet sett er det etter vår oppfatning mye som tyder på at endringen har fungert i tråd med det som var formålet, hvilket tilsier at fremstillingsfristen bør videreføres slik den er i dag.

Når det gjelder det variable fristkravet, så er det slik at de aller fleste fremstilles dagen etter pågripelsen. I de tilfellene det tar lengre tid, kan dette knyttes til forhold som i en del saker gjør det nødvendig å bruke mer enn en dag på å få avklart fengslingsspørsmålet. I denne sammenheng, er det nok og grunn til å vise til at dette distriktet de siste årene har hatt en økning i antallet saker der den pågrepne er av utenlandsk opprinnelse, og driver en eller annen form for organisert kriminalitet. Dette vil ofte være saker som det i initialfasen tar noe tid å få oversikt over – også fordi det i disse sakene ikke sjelden pågripes flere i samme sak.

3. Argumentasjon knyttet til oversitting i politiarrest

Det er nevnt innledningsvis at høringsnotatet ikke tar for seg reglene for bruk av politiarrest, praktiseringen av disse, og problemet med at pågrepne i for mange tilfeller sitter i arrestcelle i mer enn to døgn. Samtidig framheves det at det "er en nær sammenheng mellom de to fristene og muligens også et uheldig samspill". Avslutningsvis i høringsnotatet fremheves det at funnene "fra analysen og risikoen for et uheldig samspill mellom overføringsfristen og fremstillingsfristen, gjør at det er tvilsomt om det finnes gode nok argumenter for å videreføre en ordning med tredagersfrist".

For det første er det vanskelig å tolke funnene annerledes enn at endringen har hatt en positiv virkning, hvilket også samsvarer bra med de erfaringer vi har gjort i Hordaland politidistrikt. Funnene tilsier med andre ord at ordningen videreføres. Når det gjelder den påståtte "risikoen for et uheldig samspill mellom overføringsfristen og fremstillingsfristen", så synes det å være vanskelig å finne dekning for de antagelser som gjøres på dette punkt. Med bakgrunn i varetektssituasjonen, slik den har vært i de siste årene, er det ganske åpenbart at det er mangelen på lukkede fengselsplasser lokalt som er

det store problemet. En regelendring på dette punkt vil, slik situasjonen er her i Hordaland, ikke gi noen virkning mht. raskere overføring.

Når det gjelder kapasiteten mht. fengselsplasser fremgår følgende betraktninger i høringsnotatet:

Departementet finner i denne forbindelse grunn til å bemerke at svaret på et stadig økende behov for flere fengselsplasser ikke nødvendigvis er stadig å øke antallet fengselsplasser. Vel så viktig er det å forebygge mer, rehabilitere bedre etter soning, og finne egnede alternativer til fengsel, både i forbindelse med varetekt og i forbindelse med soning. Kapasiteten må imidlertid selvsagt være stor nok til at brudd på forskriften om bruk av politiarrest unngås.

Det som fremføres i siste setning ovenfor, nemlig at kapasiteten selvsagt må være stor nok til at brudd på forskriften om bruk av politiarrest unngås, er det uten videre lett å være enig i. Problemet i dag er jo at det nettopp er manglende kapasitet som er årsaken til at fristene brytes. Det er da rett og slett meningsløst å tro at man kan bedre på situasjonen ved å endre fristene. Det ville i så fall bety at politiet må redusere sin kriminalitetsbekjempende innsats for å unngå å ha for mange i varetekt, og lukket fengsel for øvrig. Allerede i dag er det dessverre blitt slik at mangelen på fengselskapasitet, har ført til at politiet må løslate aktive kriminelle fra arresten og varetekt, fordi det ikke er plass i fengsel. Samtidig løslater kriminalomsorgen det samme klientellet fra soning av dom før tiden. Resultatet av dette er kort og godt mer kriminalitet og færre oppklarte saker. Det er dessverre slik at sannsynligheten for at denne situasjonen kan bli ytterligere forverret absolutt er reell, fordi det synes å være en stadig økende andel av utenlandske kriminelle som må holdes i varetekt for at vi skal ha mulighet til å etterforske og iretteføre sakene mot dem på en adekvat måte.

Siden overføringsfristen er tatt opp i høringsnotatet, er det rett og slett ikke mulig å kommentere dette uten at det gis en beskrivelse av det som faktisk er virkeligheten, jfr. ovenfor. Politidistriktet har for øvrig gjentatte ganger bedt om at det gjøres noe med den manglende kapasiteten i Hordaland, og landet for øvrig, uten at dette har ført til noe som helst. Det er dessverre slik at inntrykket som har festet seg, er at det ikke er en prioritert sak å gjøre noe reelt med det faktum at bare i Hordaland brytes fristene daglig. Tall vi har innhentet viser at i 2010 satt 44 % av de med kjennelse fra retten i mer enn 4 døgn før de ble overført til fengsel. At det i høringsnotatet settes fokus på overføringsfristen og fremheves at "bensynet til den pågrepne må veie tungt", er derfor ikke spesielt troverdig. Dersom man virkelig mener dette, må kapasiteten ganske enkelt utvides. For de pågrepne og varetektsinnsatte som har måttet sitte på overtid i arresten i 2010 er det imidlertid allerede for sent.

Dersom besluttende myndighet gjør noe med kapasiteten, så skal vi ganske enkelt sørge for at fristene overholdes. Vi kan derfor ikke se at det er noen grunn til å endre gjeldende frister.



Gunnar H. Fløystad
Sjef Retts- og påtaleenheten



POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

Deres referanse
2010003370

Vår referanse
2010/01248-2 008

Dato
11.02.2011

Høring - etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling

Det vises til e-post av 8. desember 2010 med vedlegg.

Politiet i Asker og Bærum oppfatter departementets høringsnotat slik at det bes om synspunkter på følgende:

- 1) Om hvorvidt kravet om fremstilling "snarest mulig", jfr. strprl § 183, følges.
- 2) Erfaring med tredagersfristen, herunder om reduksjon av fristen bør skje
- 3) Vurdering av forholdet mellom fremstillingsfrist og overføringsfrist i arrestforskriften § 3-1.

- 1) Om "snarest mulig-kravet" følges i samme utstrekning som før.

Etter vår oppfatning følges dette kravet i de vesentligste sakene og utvidelsen av tredagersfrist har ikke medført lengre tid mellom pågrepelse og fremstilling. Lovens hovedregel innebærer en klar plikt til å fremstille dagen etter pågrepelse. Det er fortsatt slik at dersom fengsling ikke har skjedd dagen etter pågrepelse må påtalemyndigheten redegjøre for dette i rettsmøtet, slik at årsaken kan fremgå av rettsboken, jf. strpl. § 183 første ledd, tredje pkt. Det pålegges altså domstolen å føre særlig kontroll med alle saker der fremstilling ikke har skjedd dagen etter pågrepelse. En siktet bør ha fått muligheten til å forklare seg om det forhold siktelsen gjelder før fengslingssspørsmålet vurderes av påtalemyndighet og retten. Dette medfører ofte at det må brukes en dag til avhør i saken. Fremstilling skjer således nokså ofte dag to. Men utvidelsen til tredagersfrist har på ingen måte medført at man unnlater å fremstille dagen etter bare fordi man etter loven har anledning til å vente en dag til.

- 2) Erfaring med tredagersfristen, herunder om reduksjon av fristen bør skje.

Erfaringen med tredagersfristen er at denne bare brukes i et fåtall av sakene, de klart fleste fremstillinger skjer dagen etter eller etter dag to. En del av våre pågripelser ender med tilståelsesdom i første rettsmøte (fengslingsmøtet). En forberedelse av en tilståelsesdom vil regelmessig ta noe mer tid enn en forberedelse av en fengsling i den samme saken. Det kan derfor være hensiktsmessig å ha tre dager til disposisjon før fengslings- (og tilståelses-) møte

Asker og Bærum politidistrikt

Retts og påtale avdelingen, besøk: Kjørboveien 33
Post: Postboks 415, 1302 Sandvika
Tlf: 67 57 60 00 Faks: 67 54 86 34
E-post: post.askerogbaerum@politiet.no

Org. nr.: 947 131 613

avholdes. Dette har i flere saker medført at siktede har blitt overført til soning i løpet av tre dager etter pågrepelse. Dette må anses som en klar fordel, sammenlignet med at det kommer en varetektsperiode mellom pågrepelse og overføring til soning. En reduksjon av fristen vil således gi en mindre fleksibel ordning som vil kunne bidra til flere, evt. lengre varetektsopphold. Sammenholdt med at lovens klare hovedregel fortsatt er at fremstilling skal skje dagen etter pågrepelse, og at domstolene skal kontrollere dette, kan vi ikke se at det er behov for reduksjon av fristen fra tre til to dager. Dette sett i sammenheng med at departementets materiale i liten (eller ingen) grad har påvist entydige negative konsekvenser av utvidelsen til tredagersfrist. Til sist her påpekes at en absolutt frist bør ta høyde for også de mer særegne tilfeller, som for eksempel saker med 4 pågrepne utlendinger eller flere (som alle trenger toll) eller andre saker som er særlig omfattende eller komplekse. Her vil det kunne by på nokså store utfordringer for politi/påtalemyndighet å produsere en fengslingssak for domstolen av tilfredsstillende kvalitet i løpet av to dager. Det vil således fortsatt være et klart behov for å kunne bruke tre dager i enkelte saker.

3) Vurdering av forholdet mellom fremstillingsfrist og overføringsfrist i arrestforskriften § 3-1.

Vi tror ikke at en innføring av todagersfrist for fremstilling vil føre til færre brudd på arrestforskriften § 3-1. En todagers fremstillingsfrist vil ikke generere flere fengslingsplasser, og det er tilgang på fengslingsplasser som etter vår oppfatning gjør at arrestforskriften § 3-1 brytes alt for ofte. Som nevnt ovenfor er vår erfaring at de aller fleste fremstillinger skjer før dag tre, og det har ikke hatt noen positiv effekt i forholdet til problemene knyttet til arrestforskriften § 3-1. Når det gjelder varetektsplasser ser vi et behov for at Kriminalomsorgen også i helgene kan søke å fremskaffe plasser slik at politiet slipper å måtte kontakte fengslene direkte. Dette gjelder i tilfeller både med og uten rettens kjennelse. Det vil også være en fordel om Kriminalomsorgen kan søke å fremskaffe plass på forespørsel fra politiet før rettens kjennelse foreligger.

På bakgrunn av ovennevnte mener Asker og Bærum politidistrikt at bestemmelsen i strprl. § 183 1. ledd, første punktum bør forbli uendret.

Dersom en reduksjon fra tre- til todagersfrist innføres, bør fristen beregnes slik departementet går inn for i høringsnotatet på s. 27 - pkt. 4.5. Andre måter å beregne fristen på vil gi liten grad av fleksibilitet og vil kunne svakere funderte fengslingsbegjæringer og et dårligere vurderingsgrunnlag for retten fordi det vil gi mindre tid til å forberede fengslingssakene.

Torodd Veiding

Saksbehandler:
Stine Karlsen
Tlf: 67576953